

Van de redactie...

Op dit moment vindt de evaluatie plaats van het FLEGT Actieplan en de Europese Houtverordening (EUTR) – trajecten waar in de afgelopen jaren zowel veel kritiek als lof voor heeft geklonken. Komt er inderdaad geen illegaal hout meer binnen op de Europese markt? Is de wet en regelgeving in herkomstlanden verbeterd? Zijn houtstromen veranderd naar aanleiding van de EUTR? Interessante vragen waarop we binnenkort een antwoord hopen te krijgen. Vorige maand vond in het kader van de evaluatie een stakeholderbijeenkomst plaats in Nederland. In dit nummer vindt u van die bijeenkomst een kort verslag.

Verder is er natuurlijk aandacht voor het seminar in de serie 'Are we on the right track?' dat op donderdag 12 november zal worden gehouden. Daarin wordt dit jaar uitgebreid stilgestaan bij de relatie tussen bossen en water en het betrekken van sectoren die sterk van water afhankelijk zijn bij bosbeheer en -behoud. In dit kader blikken we in deze nieuwsbrief ook terug op het wereldbosbouwcongres waar eveneens aandacht werd besteed aan de relatie tussen bossen en water.

Tot onze spijt heeft onze vaste columniste Charlotte Floors besloten om met haar columns te stoppen. In dit nummer treft u de laatste column van haar hand.

We wensen u weer veel leesplezier!

Evaluatie FLEGT en EUTR

Misschien weet niet iedereen dat het FLEGT-proces (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) van de EU ook al sinds 2003 een FLEGT Actieplan heeft. Dit plan heeft tot doel om illegale houtexploitatie te verminderen door het versterken van duurzaam en legaal bosbeheer, verbeterd bestuur en het bevorderen van de handel in legaal geproduceerd hout. Daartoe heeft de EU vrijwillige partnerschapovereenkomsten (FLEGT-VPAs) afgesloten met tot nu toe zes verschillende hout-producerende landen: Ghana, Kameroen, Centraal Afrikaanse Republiek, Republiek Congo, Liberia en Indonesië. Met negen andere landen wordt nog onderhandeld over een FLEGT-VPA: Ivoorkust, de Democratische Republiek Congo, Gabon, Guyana, Honduras, Laos, Maleisië, Thailand en Vietnam.

Het actieplan wordt geëvalueerd door een consortium van organisaties waar ook VTB-leden deel van uitmaken. Het evaluatieteam rapporteert aan de Europese Commissie en de administratieve zaken rond het tenderproces en contracten worden beheerd door het EFI (European Forest Institute) via de EU FLEGT Facility.

In het evaluatieproces is er ook ruimte voor het overleg met de in het onderwerp geïnteresseerde partijen in de verschillende landen. Zo'n consultatiebijeenkomst werd op 1 september jl. in Nederland (Ede) gehouden. De bijeenkomst werd georganiseerd door het Ministerie van Economische Zaken en gefaciliteerd door Tropenbos International. Bijna 50 mensen afkomstig uit alle geledingen van de Nederlandse bossen- en houtsector namen deel aan deze bijeenkomst. Het programma voorzag in de consultatie met betrekking tot het actieplan en de Europese Houtverordening (EU Timber Regulation, EUTR).

"FLEGT is Europa's meest effectieve middel geweest om duurzaam bosbeheer te stimuleren"

De aanwezigen stipten verschillende facetten van de FLEGT-VPAs aan. Rob Busink van het Ministerie van Economische Zaken constateerde dat het FLEGT Actieplan heeft geleid tot veel bilaterale acties en verbeteringen in productielanden. Volgens meerdere aanwezigen hebben de FLEGT-VPAs zeker geleid tot betere transparantie rondom de herkomst van hout. Wel blijft het een probleem dat sommige landen, zoals Maleisië, informatie zoals concessiegrenzen niet openbaar willen maken.

De VPAs hebben inderdaad verschillende positieve effecten gehad, zo erkende ook André de Boer van de European Timber Trade Federation (ETTF). Maar hij gaf tegelijkertijd aan dat er, desondanks, na tien jaar nog steeds geen hout met een FLEGT vergunning Europa binnenkomt. Dat wil overigens zeker niet zeggen dat het FLEGT proces verspilde moeite is geweest: er zijn trainingen gegeven, monitoringssystemen opgezet, de EUTR is ingevoerd en de druk op landen als de VS en Japan om ook actiever te gaan toezien op de legaliteit van hout werd door het proces opgevoerd. Daarmee zijn belangrijke exportmarkten gedekt, maar we zien ook dat de rol van de EU inmiddels is gewijzigd en dat belangrijke hout importerende landen als China nog geen strikte eisen stellen.

Column: Roze olifanten in het bos

Door: Charlotte Floors

In 2011 ben ik eigenlijk per ongeluk columnist van de VTB nieuwsbrief geworden. Zeker 4 jaar, 12 nieuwsbrieven en 4800 woorden verder, zijn we inmiddels al ver in 2015 beland. In die tijd heb ik zeker 10 keer mailtjes ontvangen van de nieuwsbriefredactie waar mijn column blijft. Op het moment dat ik die kreeg, wist ik dat ik niet meer langer kon wachten op een moment van inspiratie. Het leek wel of inspiratie -juist als ik deze het meest nodig had- me in de steek liet. Ik realiseerde me dat mijn gedrag als columnist zich vaak volgens een vast patroon herhaalde. Het begon met eerder genoemd mailtje. Daarna bedacht ik me of er een noemenswaardige gebeurtenis plaats zou vinden of had gevonden in de bossenwereld. Vervolgens bedacht ik

dat er over zo'n onderwerp vaak al een artikel in de nieuwsbrief stond. Waarop ik als een manische begon te zoeken naar een onderwerp op internet en blogs afstruinde naar interessante invalshoeken. Soms belde ik uit wanhoop de VTB voorzitter op om te vragen of hij geen goed onderwerp wist. Maar ja, die was op dat moment natuurlijk zelf op zoek naar een pakkende cartoon. Daarop schakelde ik vrienden in, familie of collega's. Waarop ik vaak eerst weer uit moest leggen dat ik wel een onderwerp zocht dat 'iets met tropische bossen' te maken moest hebben. Toch leverden die momenten van interactie me vaak het meest op. Daardoor schreef ik over uiteenlopende onderwerpen. Mijn groentetuin, het nieuwe regeringsbeleid, REDD+, RIO 20+, over vreemde vogels en intelligente bijenvolkten.

Soms vroeg ik me af of iemand mijn column überhaupt wel eens las en of ik niet gewoon over roze olifanten in het bos moest gaan schrijven. Bemoedigende woorden van de nieuwsbriefcommissie hielden me op de been. Ik beleefde zelfs een 'moment of fame' toen ik een gesprek aanknoopte met iemand op het toilet tijdens een netwerkvond van de VTB, die mij herkende als 'de columnist' van de VTB Nieuwsbrief. Het stemde me hoopvol en ik was blij dat ik de column over roze olifanten in het bos had laten varen. Toch geef ik het stokje na vier jaar graag aan iemand anders over. En mochten er toch verstokte fans rondlopen; niet getreurd, ik blijf gewoon voor de nieuwsbrief schrijven. Verzoekjes, al dan niet voor het schrijven van een column, kunnen worden ingediend bij ondergetekende.

De handel in rondhout is sterk veranderd in de afgelopen jaren, onder andere omdat steeds meer producerende landen het hout ook verwerken tot halffabricaten of eindproducten.

"Handhaving van de EUTR blijft achter en harmonisatie binnen de EU mist"

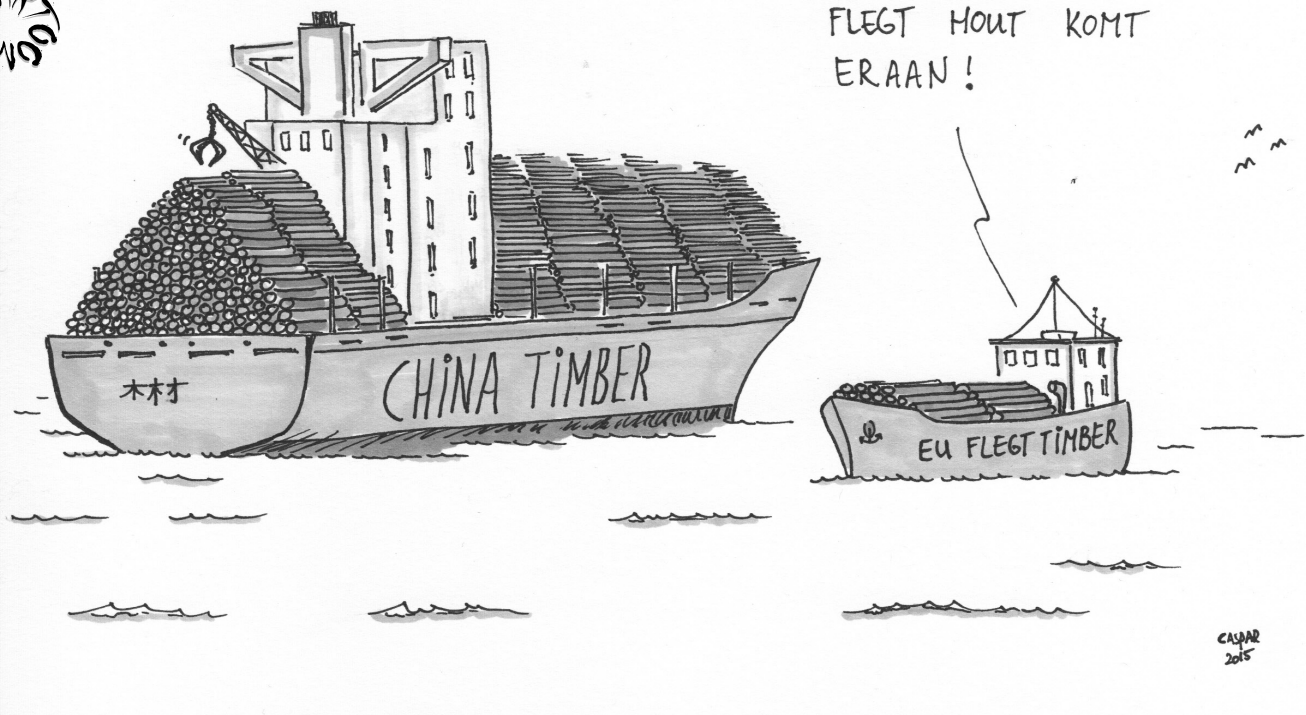
Volgens Saskia Ozinga van FERN is het FLEGT Actieplan in de afgelopen jaren Europa's meest effectieve middel geweest om duurzaam bosbeheer te stimuleren en ontbossing af te remmen. Het heeft er bijvoorbeeld in Liberia toe geleid dat de uitgave van 2 miljoen hectare conversiebos is geannuleerd. Arzien Wels van het Wereld Natuur Fonds tekende hierbij wel aan dat FLEGT slechts een eerste stap is op de weg naar duurzaamheid.

In de bijeenkomst werd breed onderkend dat de grootste oorzaak van ontbossing wereldwijd niet zozeer houtproductie is maar de omvorming van bos naar voornamelijk agrarisch gebied, denk bijvoorbeeld aan de grootschalige productie van bijvoorbeeld vlees, palmolie, soja en suikerriet. "Landbouw en veeteelt veroorzaken rond de 85% van de ontbossing wereldwijd. Hout, pulp en papier productie nemen zo'n 10% voor hun rekening", aldus Arzien Wels. Het aanpakken van ontbossing vereist dan ook specifieke maatregelen om deze bosconversie tegen te gaan. Er wordt gespeeld met de gedachte om hiervoor een FLEGT-achtige aanpak te hanteren. Ten aanzien van de Europese houtverordening benadrukte

Greenpeace dat helaas de implementatie sterk achterblijft in heel Europa en zelfs helemaal ontbreekt in landen als Spanje, Hongarije en Griekenland. "Handhaving blijft achter en harmonisatie binnen de EU mist", aldus Hilde Stroot van de milieuorganisatie. Die observatie is in lijn met de vaak magere capaciteitsinvesteringen van nationale overheden voor de naleving en handhaving van de houtverordening. In Nederland zou de NVWA (de bevoegde autoriteit waar het gaat om naleving van de houtverordening) transparanter moeten zijn, meer aan capaciteitsopbouw moeten doen en ook sneller moeten handelen in reactie op de handhavingsverzoeken die ze binnenkrijgen.

Een ander interessant aspect van de invoering van de EUTR is volgens Paul van den Heuvel van de Vereniging van Nederlandse houtondernemingen (VVNH) het effect dat dit heeft op de markt voor duurzaam gecertificeerd hout. De VVNH hoopt dat FLEGT leidt tot een toename van duurzaam gecertificeerd hout. Deze gedachte werd ook ondersteund door Arjen Alkema van FSC Nederland.

Via break out sessies heeft de consultatiebijeenkomst uitgebreid aandacht besteed aan het formuleren van conclusies en aanbevelingen met betrekking tot zowel het FLEGT Actieplan als de EUTR. Deze zijn zeer interessant maar onmogelijk om hier te resumeren. Daarom is het zo mooi dat er van de dag een gedetailleerd – Engelstalig – rapport is verschenen waar alles goed in staat. Dit rapport en de presentaties van die dag zijn te vinden op de website van Tropenbos. Mensen kunnen nog reageren op het rapport en het ministerie van EZ zal nagekomen informatie nog aan het evaluatie team en de Europese Commissie toesturen. December is de uiterste

Casper
2015

deadline waarop de aanbevelingen van de EC voor de EUTR klaar moeten zijn. Naar verwachting wordt de FLEGT Actieplan evaluatie in 2016 publiekelijk gemaakt. ■

Dit artikel is gebaseerd op het verslag van de consultatiebijeenkomst door Tropenbos International en samengesteld door de VTB nieuwsbriefredactie

>>Zie voor meer informatie en het uitgebreide verslag: www.tropenbos.org.

Seminar "Are We On The Right Track?"

Het jaarlijkse seminar in de serie "Are We On The Right Track?" wordt meestal in juni georganiseerd door de universiteiten van Utrecht en Wageningen, Tropenbos International, de VTB en de ministeries van Economische Zaken en Buitenlandse Zaken. Dit jaar, echter, zal het worden gehouden op donderdag **12 november 2015**.

Klimaat, water en bossen zijn drie essentiële zaken die sterk met elkaar zijn verbonden en daardoor een complex systeem vormen. Indien goed beheerd levert dit veel op. Een stabiel en veilige omgeving voor de voorziening van landbouwproducten, drinkwater, energie en een gezonde leefomgeving. Interacties tussen deze elementen zijn veelvuldig en nog niet altijd duidelijk. Het is de bedoeling in het seminar aandacht te schenken aan de nieuwste inzichten en kennis op het gebied van interacties tussen klimaatverandering, bossen en

water en wat dit betekent voor onderzoek, beheer en beleid. Dit wordt bekeken zowel vanuit macro-niveau (globaal, regionaal), meso-niveau (watershed bijv.) als micro-niveau (lokaal land en watergebruik). Nadruk zal liggen op de rol van boslandschappen op klimaat en water.

De centrale vraag zal zijn "Are We On The Right Track" bij het vertalen van de nieuwste inzichten in de onderzoeksvragen, beleid en beheerspraktijken van boslandschappen?

■ VTB bestuur

Bossen en Water: Ze horen bij elkaar

Op 11 september is in het Zuid Afrikaanse Durban het veertiende "World Forestry Congress" afgesloten. Dat bracht gedurende die week weer eens bijna 4000 deelnemers uit 142 landen bij elkaar om bossen en aanverwante zaken te bespreken onder het algemene thema: "Forest and People: Investing in a Sustainable Future". Interessant aan deze bijeenkomst was dat hij ruimte bood aan een internationale dialoog over bossen en water. De rol die bossen spelen in de hydrologische kringloop, zowel op globaal als op lokaal niveau, wordt al langer onderkend.

Sinds in de context van het Derde Wereld Water Forum (Kyoto, 2003) de "Shiga Declaration" werd aangenomen (Japan, 2002), kwam er een toenemende aandacht voor de relatie tussen bossen en water met als resultaat dat in de afgelopen 12 jaar meer dan 20 internationale partners zich hebben verbonden aan de "Forests and Water Agenda". Deze

onderzoeks- en beleidsagenda werd speciaal ontwikkeld om bos-en-water interacties voor het voetlicht te brengen van de duurzame ontwikkelingsagenda om zo samenwerking tussen verschillende sectoren aan te moedigen en gaten tussen wetenschappelijk onderzoek, beleid en praktijk te overbruggen. In het kader van deze agenda zijn ondertussen al veel internationale congressen en fora georganiseerd. Partners komen uit de hoek van de universiteiten, onderzoeksinstituten, overheden, internationale organisaties zoals ICIMOD, ICRAF, INBAR, IUCN en IUFRO, maar ook een bedrijf als Weyerhaeuser (een van de grootste private bosbeheerders ter wereld met bosteigdommen in de VS, Canada en Uruguay) is hierin vertegenwoordigd. De FAO heeft een coördinerende rol en als zodanig kwam het onderwerp dan ook aan de orde op het Wereld Bosbouw Congres.

"De rol van bossen in de hydrologie wordt al langer onderkend"

De dialoog over bossen en water bestond uit presentaties en interactieve sessies om de meest actuele kennis over het onderwerp bij elkaar te brengen, en om onder de deelnemers betrokkenheid te creëren en een nieuw op te zetten "Forests and Water Network" te bespreken. De dialoog concludeerde dat de interactie tussen bomen, bossen en water en de rol hiervan in voedselzekerheid, toegang tot schoon water, klimaatverandering en de veerkracht van landschappen een grotere erkenning verdient op nationaal, regionaal en internationaal niveau. Ook werd vastgesteld dat er behoefte en bereidheid bestaat om deel te nemen in een netwerk voor het uitwisselen van kennis, 'best practices' en methodes en dat er meer middelen nodig zijn voor onderzoek naar bos-water interacties en de vertaling daarvan naar beleid en praktijk. Inderdaad, het zijn vrij algemene conclusies, maar toch heeft het zin om deze zaken op deze manier op de agenda te houden. Bovendien is er tijdens de dialoog ook een 5-jarig actieplan gelanceerd met doelstellingen en mogelijke activiteiten waarin ook een portfolio van reeds geplande projecten op het gebied van bos-water relaties is opgenomen. Het doet denken aan de Bosbouwactieplannen van jaren geleden... ■ de redactie

>>Meer informatie over de 'International Forests and

Colofon

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen; **Website:** www.tropischebossen.nl;
Email: vereniging@tropischebossen.nl; **Redactie:** Caspar Verwer, Paul Zambon, Henk Lette, Charlotte Floors, Quirine Hakkaart; Simone van Santen de Hoog; **Ontwerp/opmaak:** Caspar Verwer, Saskia Grootemaat; **Email redactie:** vtbnieuwsbrief@tropischebossen.nl

De Vereniging Tropische Bossen heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen die vanuit verschillende achtergronden en posities geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Water Dialogue in Durban en het '5-Year Forest and Water Action Plan' kan gevonden worden op de website van de FAO (www.fao.org).

VTB zoekt...

Communicatie-expert

Ben jij die social media en communicatie-expert die de websitecommissie nodig heeft? De webcie wil de komende periode het online communicatieprofiel van de VTB versterken door aan de slag te gaan met de inhoud van de website, de facebook en de twitter van de vereniging. Hiervoor zoeken we iemand die ons op vrijwillige basis kan versterken op dit gebied, en die het leuk vindt om samen met ons een communicatieplan op te stellen. Wij zijn een enthousiast team bestaande uit twee meiden die na de overgang naar de nieuwe website staan te popelen om de website verder aan te pakken! Wil je je aansluiten bij de webcie? Mail dan naar vtbwebmaster@tropischebossen.nl!

Columnisten

De VTB nieuwsbriefredactie streeft ernaar om in iedere nieuwsbrief een column te publiceren en is daarom op zoek naar een vervanger van Charlotte, of naar mensen die incidenteel met een column de nieuwsbrief willen verrijken. Wilt u uw persoonlijke column delen met de VTbers laat het ons dan weten via vtbnieuwsbrief@tropischebossen.nl en wie weet staat hij de volgende keer in dit blaadje.

Wie, Wat, Waar...

► **Netwerkborrel met Amazon Conservation Team en WWF:** vrijdag 6 november, 15.00-17.00u, Wereld Natuurfonds, Dribergseweg 10, Zeist. Meer informatie volgt via de listserver.

► **Seminar Are We On The Right Track:** "Managing the Climate-Water-Forest nexus for sustainable development: Are We On The Right Track?", donderdag 12 november 2015, 13.00-17.00u, Conferentie centrum "Hof van Wageningen", Lawickse Allee 9, Wageningen. Het is noodzakelijk je op te geven voor deelname; houdt s.v.p. de VTB website en de VTB-listserver in de gaten voor details.

► **Middagsymposium over duurzame voedselproductie en natuur:** woensdag 25 november; 13.00-17.00u; "Kennislandgoed Larenstein", Larensteinselaan 26A, Velp.

► **Tropical Forest Career Night:** dinsdag 19 januari. Meer informatie over locatie, tijd en inhoud volgt via de list-server.

Ook schrijven in deze nieuwsbrief? Stuur je stuk of suggesties naar: vtbnieuwsbrief@tropischebossen.nl